

Julia Niemi-Kilpiö

TEKSTILISERMIN SUUNNITTELU
KERAVAN KAUPUNGINKIRJASTOLLE

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Muotoilun koulutusohjelma
Tekstiilisuunnittelu
Opinnäytetyö 2015

TIMISTELMÄ

Tekijä	Julia Niemi-Kilpiö
Otsikko	Tekstiilisermin suunnittelu Keravan kaupunginkirjastolle
Sivumäärä	30 sivua + 5 liitettä
Aika	20.4.2015
Tutkinto	Muotoilija (AMK)
Koulutusohjelma	Muotoilu
Suuntautumisvaihtoehto	Tekstiilisuunnittelu
Ohjaajat	Lehtori Tuija Nieminen Lehtori Tuiti Paju

Tämä opinnäytetyö käsittelee Keravan kaupunginkirjastolle valmistettavan tekstiilisermin suunnitteluprosessia. Sermi suunniteltiin kirjaston lasten- ja nuortenosastolle ja sen tarkoituksena on toimia nukketeatteriserminä sekä rekvisiittana muissa lasten tapahtumissa. Suunnitteluprosessiin kuului sekä sermin mallin piirustukset että kuosin suunnittelu sermiin tulevaan verhoon. Aiheena kuosissa ovat luonto ja satumaaailma. Aiheen ideointiin käytettiin osallistavaa tiedonhankintamenetelmää päiväkodissa. Lapset piirsivät ja maalasivat aiheen pohjalta ja lopputulokset toimivat inspiraationa suunnittelussa.

Suunnittelun tueksi on haettu tietoa siitä, millaiset kuvat ja värit lapsia kiinnostavat. Työssä käydään teorian kautta läpi kuvan tulkintaa lapsen näkökulmasta sekä kuvien merkitystä lapsuudessa.

Tämä on toiminnallinen opinnäytetyö jonka tavoitteena on valmiin tuotteen suunnittelu ja toteutus tilaajalle. Työssä käydään läpi koko suunnitteluprosessi ideasta valmiiksi tuotteeksi asti.

Avainsanat: tekstiilisermi, kuosisuunnittelu, lapset, osallistaminen

ABSTRACT

Author	Julia Niemi-Kilpiö
Title	Designing a textile screen to Kerava city library
Pages	30 pages + 5 appendices
Date	20 Apr. 2015
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Program	Design
Specialisation Option	Textile Design
Instructors	Tuija Nieminen, Lecturer Tuiti Paju, Lecturer

The purpose of this thesis was to design a textile screen to Kerava city library. The screen will be used in library's children's events, such as puppet shows. Project included drawing the screen model and designing a print for the curtain of the screen. Participatory design method was used in kindergarten to get ideas for the print. Children drew and painted about nature and fairytale world. End results were used as an inspiration for the printed canvas.

The theoretical section focuses on children's interest in pictures, illustrations and colours and the meaning of pictures and illustrations in childhood.

This is a practice-based thesis and the focus is in design process. The main objective was to design and produce a finished product for the customer.

Keywords: textile screen, print design, children, participatory design

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1	5	TEKSTIILISERMIN SUUNNITTELUPROSESSI	15
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	2		5.1 Kirjaston toiveet	15
	2.1 Lähtökohdat	2		5.2 Sermin suunnittelu	16
	2.2 Keravan kaupunginkirjasto	2		5.3 Kuosin suunnittelu	18
	2.3 Työn rajaus ja tavoitteet	3		5.3.1 Luonnostelu	18
	2.4 Viitekehys	3		5.3.2 Sommittelu	20
	2.5 Tiedonhankinta osallistavan menetelmän avulla	4		5.3.3 Värit	23
3	KUVAT JA VÄRIT LAPSEN NÄKÖKULMASTA	5		5.4 Digitaalinen tulostus ja kankaan materiaali	26
	3.1 Kuvien tulkitseminen	5	6	5.5 Lopputulosten esittely	27
	3.2 Kuvien merkitys	5		6 LOPUKSI	29
	3.3 Päätelmät	6		LÄHTEET	30
4	IDEOINTI LASTEN KANSSA	7		LIITTEET	
	4.1 Päiväkoti Konsti	7			
	4.2 Ideointipäivän suunnittelu ja toteutus	8			
	4.3 Lasten maalaukset inspiraation lähteenä	12			

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni käsittelee Keravan kaupunginkirjastolle valmistettavan tekstiilisermin suunnitteluprosessia. Lähtökohtana työssä on kirjaston tarve monikäyttöiselle sermille, jota voidaan käyttää sekä nukketeatte-ritoiminnassa että satutuntien rekvisiittana. Suunnittelun osa-alueita ovat sermin mallin suunnittelu, piirustusten tekeminen kirjaston toiveiden mukaisesti sekä kuosin suunnittelu sermiin tulevaan verhoon.

Koska sermin sijoituspaikka kirjastossa on lasten- ja nuortenosasto, on työn suunnittelussa tehty yhteistyötä keravalaisen taidepäiväkotin kanssa. Päiväkodin lapset pääsivät mukaan kuosin aiheen ideointiin suunnittelun alkuvaiheessa. Kuosin teemaksi valikoituivat luonto ja satumaa- ilma. Teeman mukaan toteutin maalauksen, jonka pohjalta ideoimme lasten kanssa satumaaailman hahmoja. Päiväkodissa tehdyt piirroksot ja lapsilta tulleet ajatukset toimivat inspiraation lähteenäni lopullisen kuosin suunnittelussa.

Työn alku koostuu lähtökohtien ja työn taustan esittelystä. Samalla esitellään työn tilaaja ja tiedonhankintamenetelmänä toiminut osallistava menetelmä. Seuraavaksi käydään läpi työn teoriaosuus, joka käsittelee kuvien ja värien havainnointia lapsen näkökulmasta. Tutkin teorian pohjalta, millaiset kuvat ja värit lapsia kiinnostavat Tätä kautta saadaan tietoa siitä, kuinka lopullisesta kuosista saadaan lapsia kiinnostava. Tämän jälkeen kerrotaan työskentelystä päiväkodissa ja lopputulosten käyttämisestä inspiraationa. Seuraavassa luvussa käydään läpi lopullisen tuotteen koko suunnitteluprosessi sermin suunnittelusta luonnosteluun ja valmiin tuotteen teettämiseen kirjastolle. Lopuksi esitellään valmis tuote.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

Tässä luvussa kerron työn lähtökohdista ja tilaajasta. Käyn myös läpi työn tavoitteet, rajauksen ja viitekehysten. Lopuksi kerron tiedonhankintamenetelmänä toimineesta osallistavasta menetelmästä.

2.1 Lähtökohdat

Olen opintojeni aikana ollut kiinnostunut monista tekstiilisuunnittelun osa-alueista. Kuitenkin kuosisuunnittelu on tuntunut kiinnostavimmalta alueelta. Myös kuvataide on aina ollut tärkeä osa elämääni, ja tuntui luontevalta miettiä opinnäytetyölle menetelmiä, jotka tukisivat kumpaakin puolta itsessäni. Näistä lähtökohdista työ sai alkunsa.

Pohdin ensimmäiseksi asioita, joita itse pidän suunnittelussa tärkeänä. Lisäksi mietin, millaisen työn koen itse merkityksellisenä ja millaisia asioita haluan suunnitella. Tärkeitä asioita itselleni ovat työn merkityksellisyys, tarpeeseen suunnittelu ja ihmisten ilahduttaminen oman suunnittelun avulla. Julkiseen tilaan suunnittelu tuntui näistä syistä kiinnostavalta ajatukselta, ja ensimmäinen mieleeni tullut tila olikin kirjasto. Pidin ajatukselta, että työni olisi kaikkien saatavilla ja sillä olisi näin ollen merkityksensä ihmisten ilahduttajana. Myös sadut mahdollisena teemana kiehtoivat.

2.2 Keravan kaupunginkirjasto

Yhteistyökumppanina työssä toimii Keravan kaupunginkirjasto. Nykyinen Keravan kirjastotalo on rakennettu vuonna 2003. Rakennuksessa ovat kaupunginkirjasto, Laurea Ammattikorkeakoulun kirjasto sekä erilaisia tiloja muuhun toimintaan. Kirjaston toiminta onkin Keravalla hyvin monipuolista. Tiloissa järjestetään konsertteja, näyttelyitä, elokuvanäytöksiä ja

kirjailijavierailuja. Lasten- ja nuortenosastolta löytyy erillinen satusiipi, jossa järjestetään muun muassa satutunteja sekä erilaisia työpajoja. (Keravan kaupunki 2015a, 2015b.)

Lähestyin kirjastoa tiedustellen mahdollista tarvetta tekstiilisuunnittelun opinnäytetyölle. Halusin, että työlle löytyisi oikea tarve, jotta työn tekeminen olisi mielekkäämpää. Ehdotin mahdolliseksi tuotteeksi sermiä tai jonkinlaista teosta lasten- ja nuortenosastolle, mutta kerroin kuitenkin olevani kiinnostunut nimenomaan kirjaston tarpeesta ja heidän ehdotuksistaan. Ajatukseni otettiin kirjastossa hyvin vastaan. Kirjaston lasten- ja nuortenosaston vastaava Merja Salo kertoi kirjastolla olevan tarvetta nukketheaterisermille. Keravan kaupunginkirjastolla on tarkoitus 2015 uudistaa lasten- ja nuortenosastoa joten teatterisermien suunnittelu tulisi sopivaan aikaan. (Salo 2015.)

Kuten monilla kirjastoilla, myös Keravalla on ollut kirjaston tapahtumissa nukketheateriesityksiä. Oma teatterisermiä kirjastolla ei kuitenkaan ole ollut, vaan tapahtumissa on käynyt viereileviä nukketeatereita. Esityksiä ovat pitäneet myös koululuokat sekä kirjastoalan opiskelijat Keski-Uudenmaan ammattiopistosta. (Salo 2015.)

Tarvetta omalle nukketheaterisermille siis löytyi. Ajatuksena oli nukketheateriesitysten lisäksi käyttää sermiä myös tilanjakajana, animaatiopajoissa sekä satutuntien aikana rekvisiittana (Salo 2015).

2.3 Työn rajausta ja tavoitteet

Opinnäytetyöni pohjaa vahvasti produktio-osioon. Työn lopputulokseen tähtääviä osa-alueita ovat sermin mallin suunnittelu ja piirustusten tekeminen, päiväkodissa ideointi, taustamaalauksen tekeminen ja kuosin suunnittelu. Koska tämä osa työstä on näinkin laaja, on teoriaosuus pyritty rajaamaan suppeammaksi. Käyn teorian pohjalta läpi sitä, millaisista kuvista ja väreistä lapset pitävät ja millainen merkitys erilaisilla kuvilla on lapsuudessa. Tämä toimii työssä taustatietona ja oman suunnittelun tukena. Tärkeänä osana työssä on myös ideointi päiväkodissa lasten kanssa, ja näiden lopputulosten käyttö inspiraationa omassa suunnittelussa. Lopullisen kuosin suunnittelu on tärkeä osa tilaajalle tehtävää työtä ja suunnitteluprosessia käyn läpi luonnostelun, värien valinnan ja sommittelun kautta.

Työn tavoitteena on valmistaa tilaajalle eli Keravan kaupunginkirjastolle toiveiden mukainen ja toimiva tekstiilisermi. Tämän lisäksi tärkeänä tavoitteena on yhdistää lasten ideat ja ajatukset sujuvasti omaan suunnitteluun ja suunnitella sermin käyttötarkoitukseen hyvin sopiva verho. Verhon kuosin halutaan olevan kiinnostava erityisesti kohderyhmän eli lasten mielestä mutta olevan myös sopiva muita kirjaston kävijöitä ajatellen. Henkilökohtaisina tavoitteina ovat työn kaltaisen laajemman kokonaisuuden hallinta sekä ammatillisen osaamisen täydentyminen kuosisuunnittelun osalta.

2.4 Viitekehys

Työn viitekehyksessä (Kuva 1) ylimpänä on tilaaja eli Keravan kaupunginkirjasto ja sen toiveet sermistä. Keskellä on suunnitteluun vaikuttavia tekijöitä. Lapset kohderyhmänä vaikuttavat kuosin tyyliin, mutta myös kirjaston muut kävijät. Kuosin suunnitteluun vaikuttavat lisäksi oma kädenjälki sekä lasten mukaan ottaminen suunnitteluvaiheen aikana. Lasten ajatukset toimivat kuosin inspiraationa, ja sopivan lopputuloksen löytymiseksi on pystyttävä yhdistämään lasten ideat, oma kädenjälki sekä sopivuus kirjastoon. Teorian pohjalta tutkitaan kuvien ja värien kiinnostavuutta lasten näkökulmasta, joka vaikuttaa suunnittelun taustalla.

Alimpana on työn lopullinen tuote eli tilaajalle valmistettava tekstiilisermi. Sermillä haetaan viihtyvyyttä kirjaston lapsille suunnattuihin tilaisuuksiin kuten satutunteihin ja nukketeatteriesityksiin.

2.5 Tiedonhankinta osallistavan menetelmän avulla

Työssä haettiin tietoa osallistavan menetelmän avulla päiväkodissa. Menetelmällä haluttiin hakea ideoita suunnittelun alkuvaiheessa kuuntelemalla kohderyhmän, eli lasten mielipidettä. Havainnoimalla haettiin myös tietoa lasten mieltymyksistä väreihin ja kuva-aiheisiin. Tarkoituksena oli saada materiaalia käytettäväksi inspiraationa lopullisen kuosin suunnittelussa. Tiedonhankinta toteutettiin keravalaisessa taidepäiväkoti Konstissa kuvataidetuokion muodossa.

Puhuttaessa osallistavista menetelmistä tarkoitetaan suunnittelijoiden työskentelyä yhdessä käyttäjien tai kohderyhmän kanssa. Osallistavan suunnittelun ohella menetelmää kuvaillaan usein muun muassa sanoilla ihmiskeinen suunnittelu tai yhteissuunnittelu. Näiden termien joukosta löytyy kuitenkin monia erilaisia menetelmiä, eikä aina olekaan täysin selvää, mitä milläkin termillä tarkoitetaan. (Sanders 2013, 61-62.) Se, kuinka paljon ja millä tavalla käyttäjät ovat suunnittelussa mukana on tapauskohtaista. Menetelmää voidaan käyttää vain alkuvaiheen inspiraation ja ideoiden hakuun kuten tässä työssä tai laajemmin ottamalla käyttäjät mukaan koko suunnitteluprosessiin. Mattelmäen mukaan osallistavat menetelmät ovat tärkeitä suunnittelun alkuvaiheessa, ja niillä voidaan selvittää muun muassa tunteita ja mielihyvää. Tällaisilla työtavoilla voidaan löytää inspiraatiota ja mahdollisuuksia suunnittelun tueksi. (Mattelmäki 2006, 35, 37.)

Opinnäytetyössäni haen siis inspiraatiota ideoimalla tuotteen teemaa kohderyhmän eli lasten kanssa. Päiväkotiryhmän kanssa ideoimme satumaailmaan liittyviä hahmoja ja ympäristöä. Ryhmää havainnoimalla ja kuuntelemalla oli tarkoitus selvittää, millaisia hahmoja lapset ajattelevat satumaailmassa olevan ja millaisista asioista lapset taustassa pitävät. Ideointi

toteutettiin teemaa pohtimalla piirtäen ja maalaten. Lopullisen tuotteen kannalta oli tärkeää ottaa kohderyhmä eli lapset osalliseksi alkuvaiheen ideointiin. Näin lapset pääsivät kertomaan omista ajatuksistaan, ja tätä kautta kuosin aiheeseen saatiin myös lasten näkökulmaa. Sermin haluttiin satutuntien aikana innostavan lapsia ja herättävän mielenkiinnon esitystä kohtaan. Myös värien käytön havainnointi oli tärkeä osa ideointipäivää.

Työn aiheeseen olisi sopinut myös laajempi toteutus lasten kanssa osallistavan suunnittelun menetelmin. Työ olisi ollut mahdollista toteuttaa niin, että myös taustalla oleva teema olisi mietitty yhdessä lasten kanssa. Myös lopullinen kuosi olisi mahdollista tehdä lasten suunnitelmista, ja jopa suunnitella nukketheaterisermi yhdessä. Itse kuitenkin koen, että tällainen laajempi työ vaatisi sekä aikaa että osaamista myös sellaisen alan ammattilaiselta, jolla olisi valmiuksia ja osaamista miettiä lasten kanssa työskentely mahdollisimman toimivaksi ja lapsia kiinnostavaksi. Lapsiryhmän ikä on myös huomioon otettava asia laajemman suunnittelun toteutuksessa. Laajempaan yhdessä suunnitteluun sopisivat paremmin hieman vanhemmat lapset, esikoululaiset ja siitä vanhemmat. Tämän työn rajaamiseksi oli perusteltua käyttää menetelmää vain ideoiden ja inspiraation hakemiseen.

3 KUVAT JA VÄRIT LAPSEN NÄKÖKULMASTA

Tässä luvussa käyn läpi kuvan tulkitsemista lapsen näkökulmasta ja kuvien merkitystä lapsuudessa. Haen tällä taustatietoa suunnittelun tueksi.

3.1 Kuvien tulkitseminen

Eri-ikäiset lapset tulkitsevat kuvia eri tavoin. Tulkinnaista riippumatta kaikenikäiset lapset ovat kuitenkin kiinnostuneita kuvasta ja pystyvät tulkitsemaan kuvaa omalla tavallaan. Erilaiset tavat tulkita kuvaa johtuvat useista syistä, kuten kehitysasteesta, kokemuksista, motivaatosta, sukupuolesta ja kulttuurillisista syistä. (Hatva 1993, 115, 135.)

Taiteen ja lapsen kehityksen tutkija Michael Parsons on tutkinut kuvan ja taiteen tulkitsemista. Hän jakaa kuvan tulkitsemisen viiteen eri tasoon. Tasoja ei voi Parsonsinkin mukaan täysin jakaa iän mukaan, koska lapset kehittyvät eri tahtiin. Hän kuitenkin määrittelee ensimmäiselle tasolle alle kouluikäiset lapset ja seuraavalle tasolle tätä vanhemmat lapset. Tutkimuksessaan Parsons haastatteli eri-ikäisiä ihmisiä ja selvitti heidän kiinnostustaan erilaisiin maalauksiin. Alle kouluikäisinä lapset yleensä ovat kiinnostuneita kaikenlaisista kuvista, sekä esittävästä että abstrakteista. Esittävästä kuvista kuitenkin usein pidetään jostain omaan ympäristöön liittyvästä syystä: esimerkiksi kuvasta, jossa on koira saatetaan pitää, koska itsellä on lemmikkinä koira. Väreistä ja värikyydestä ollaan hyvin kiinnostuneita. Maalauksen tyyllillä ei vielä tämän ikäisenä ole merkitystä. (Parsons 1987, 22.)

Kouluikä lähestyttäessä kuvassa alkavat kiinnostaa erityisesti kauneus ja realismi. Kuvasta haetaan esittävyttä, ja vaikkapa maalausta pidetään

kauniina, jos se niin sanotusti näyttää oikealta. Kuvassa pidetään myös positiivisista tunteista, esimerkiksi hymystä. Lapset myös ajattelevat värejä ikään kuin niillä olisi tietty luonne. Kirkkaita värejä pidetään iloisina ja kauniina, tummia taas surullisina. Parsonsinkin haastatteluissa lapset saattoivat esimerkiksi sanoa, että maalaus kyynelehtivästä tytöstä muuttuisi iloisemmaksi kirkkailla väreillä. (Parsons 1987, 22-23, 64-65.)

3.2 Kuvien merkitys

Arja Huovinen kirjoittaa artikkelissaan *Yksi kuva, tuhat sanaa?* kuvien merkityksestä lapsuudessa. Huovinen keskittyy artikkelissa satuihin, mutta samoja asioita voi pohtia kaikenlaisten kuvien kohdalla. Huovinen pohtii kuvien osuutta monipuoliseen kokemukseen, ja hänen mukaansa sadut ja tätä kautta myös kuvat ovat tie lapsen mielikuvituksen maailmaan. (Huovinen 2003, 19-21.) Kuvilla katsotaankin olevan tärkeä rooli lapsen mielikuvituksen kehittymisessä. Mielikuvituksen kehittymiseen vaikuttava kokonaisuus syntyy aistihavainnoista, kokemuksista, tunteista ja elämyksistä, ja tätä kautta kuvat vaikuttavat kehitykseen. Kuvat ovat siis yksi asia lapselle kehittyvän yleiskuvan ja käsitteistön synnyssä. (Hakkola & Virsu 2000, 10; Hatva 1993, 132-133.)

Kuvat ovat tärkeitä myös esteettisiin asioihin tutustumisen kannalta. Kuvien kautta lapsi oppii erilaisia asioita visuaalisesta maailmasta, kuten väreistä, muodoista ja viivoista (Heinimaa 2001, 146). Lawrence Sipe kirjoittaa kirjassaan *Using Picturebooks to Teach Art History* lapsen ensimmäisistä kokemuksista taiteeseen. Hänen mukaansa ensikosketus taiteeseen saadaan usein satukirjojen kautta kuvitusten muodossa. Sipen mukaan lapset ovat

hyvin kiinnostuneita tutkimaan kuvaa ja kuvituksia, ja se onkin hyvä tapa tutustuttaa lapsi esimerkiksi taiteen maailmaan ja taidehistoriaan. (Sipe 2001, 197.) Tietyt lapsena nähdyt piirretyt tai satukirjojen kuvitukset ovat tärkeitä viekä aikuisenakin ja tuovat esille muistoja. Kuvalla on myös muita merkityksiä lapsen kehityksessä ja oppimisessa. Varsinkin pienellä lapsella kuvin havainnollistaminen on tarpeellista kun kieli ei vielä ole kehittynyt. Tällöin kuva ohjaa huomiota opittavaan asiaan. Kuvat voivat myös lisätä kiinnostusta esimerkiksi lukemiseen tai oppimiseen. Joskus kiinnostus kuvaan saattakin olla suurempi kuin ympärillä olevaan tarinaan tai asiaan. Kuvalla on myös vahva vaikutus mielikuviin joita tarinasta syntyy. (Hatva 1993, 116,132.)

3.3 Päätelmät

Kuosin suunnittelussa pohdin eniten sitä, minkä tyylinen kuvausta kannattaisi tehdä. Yritin pohtia tyyliä ja väriä lasten näkökulmasta. Monikäyttöisimmillään sermi olisi toki yksivärisellä tai ei-esittäväällä kuosilla. Tässä kuitenkin lähdettiin alusta alkaen hakemaan kuosiin tietynlaista maailmaa ja sopivuutta lasten tapahtumiin. Usein teatterisermeissä verhot ovat yksivärisiä, mutta tällä kertaa sermiin haluttiin kuva. Lasten iän mukaan en voinut kuosin tyyliä pohtia, sillä kirjaston lastentapahtumissa ikäryhmä on melko laaja. Esimerkiksi satutuokioissa käy pieniäkin lapsia, kun taas animaatiopajoissa on mukana jo isompiakin lapsia. Teorian pohjalta kuitenkin nousi esiin muutamia huomioon otettavia asioita kuva-aiheista ja väreistä. Esittävyys ja positiivisuus olivat lapsille tärkeitä, kuten Michael Parsons tutkimuksissaan totesi. Myös värikkyys ja kirkkaat värit vaikuttivat olevan tärkeitä kaikenikäisille lapsille. Monet tutkimuksissa olleista asioista tuntuivat melko loogisilta ja ovat asioita, joita suunnittelijana olisin pohtinut muutenkin.

Anja Hatvan mukaan olisi asetettava lapsen asemaan tehtäessä kuvaa lapsille (Hatva 1993, 118). Itse olen kuitenkin sitä mieltä, että liian lapsellinen tyyli ei ole hyvä pientenkään lasten kohdalla. Muistan itsekin pitäneeni pienenä lapsena satukirjojen monimutkaisista kuvituksista. En siis nähnyt syytä lähteä tekemään liian yksinkertaista kuvaa verhoon. Myös Maija Baric' kirjoittaa artikkelissaan samasta asiasta nukketheaterin näkökulmasta. Baric' on tehnyt nukketheateria useita vuosia ja halunnut aina tehdä samoja esityksiä kaikenikäisille, sekä lapsille että aikuisille. Hänen mukaansa lapset eivät tarvitse liikaa yksinkertaistamista tai teennäisyyttä. (Baric' 2001, 162.) Elämys on tärkein, ja tämä pätee mielestäni myös kuvan tekemiseen lapsille. Lapsia kiinnostavia elementtejä on hyvä käyttää, muttei sortua liikaan yksinkertaistamiseen.

Halusin siis ottaa huomioon lapset ja tehdä tarpeeksi monipuolisen ja kiinnostavan kuosista. Liikaa pelkistämistä halusin kuitenkin välttää. Ajatuksissa oli heti monipuolinen, paljon erilaisia elementtejä sisältävä kuosi. Suunnitellessa mietin lapsia istumassa satutuokiossa tai nukketeatte-riesityksessä. Halusin kuosin olevan sellainen, joka jo esityksen alussa kiinnittäisi lasten huomion. Kuosista löytyisi kiinnostavia asioita, joita katsella ennen esityksen alkua. Istuessaan sermin edessä lapset pystyisivät keskittymään alkavaan esitykseen. Eläytyminen esitykseen olisi näin toivottavasti kokonaisvaltaisempaa ja kiinnostavampaa lapsen näkökulmasta. Myös satutuokioissa sermi voisi toimia luettavan tekstin ohella osana satua.

4 IDEOINTI LASTEN KANSSA

Tässä luvussa esittelen toisena yhteistyökumppanina toimineen taidepäiväkoti Konstin. Käyn läpi kuinka ideointi lasten kanssa toteutettiin ja kuinka käytän lopputuloksia, eli lasten ajatuksia ja maalauksia omassa suunnittelussa.

4.1 Päiväkoti Konsti

Ajatus lasten mukaan ottamisesta suunnitteluun oli mukana heti työn alusta alkaen. Työhön oli kiinnostavaa saada ideoita myös niiltä, jotka lopullista tuotetta tulisivat eniten käyttämään ja katselemaan. Kun suunniteltavaksi tuotteeksi varmistui nukketatterisermi, otin yhteyttä Keravalaiseen taidepäiväkoti Konstiin (Kuva 2).

Keravalla sijaitseva Konsti on vuonna 1993 perustettu yksityinen päiväkoti, joka on suuntautunut taidekasvatukseen. Päiväkodin toimintaan kuuluu musiikkia, kuvataidetta, tanssia ja liikuntaa. Konstin toimintaa ohjaavia arvoja ovat luovuuden kunnioitus sekä leikin merkitys ja sen kautta oppiminen. Kuvataideopetusta lapset saavat Konstissa myös Keravan kuvataidekoulun opettajalta. (taidepäiväkoti Konsti 2015a.) Taidepäiväkoti olikin looginen valinta työhön, kun ajatuksena oli hakea ideoita piirtäen ja maalaten. Päiväkoti Konstissa taide on jossakin muodossa osa jokapäiväistä arkea, ja lapset käyttävät monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä työskentelyssään. Konstissa lapset tutustuvat mm. erilaisiin piirustusvälineisiin, siveltimiin, kyniin ja hiileen. Lapset pääsevät myös tutustumaan väreihin ja värienkäyttöön sekä erilaisiin tekniikoihin, kuten kolmiulotteiseen muotoiluun ja painotekniikoihin. Päiväkoti on myös mukana monenlaisissa kaupungin tapahtumissa mm. erilaisten esitysten ja kuvataidenäyttelyiden muodossa. Keravan kaupunginkirjasto on yksi Konstin yhteistyökumppaneista. (taidepäiväkoti Konsti 2015b, 13, 19.)

Päiväkodin aikataulu oli kiireinen, kun otin yhteyttä opinnäytetyön tiimoilta. Useita projekteja oli jo vireillä, mutta aikaa työlleni löydettiin kuitenkin Jekutryhmän kanssa. Työ aloitettiin tapaamisella Konstissa, jossa pääsin näkemään lasten aiemmin tekemiä töitä ja tekniikoita joita lapset olivat käyttäneet.

Kuva 2. Lapset maalaamassa päiväkoti Konstissa.

4.2 Ideointipäivän suunnittelu ja toteutus

Lasten ideointipäivän suunnittelussa lähdettiin liikkeelle pohtimalla, mikä olisi paras tapa toteuttaa ideointihetki, sekä listaamalla asiat jotka haluttiin saavuttaa. Suunnitteluun vaikuttivat myös päiväkodin aikataulu, lasten ikä ja osallistuvan ryhmän koko. Myös lasten aiempi osaaminen, kuten piirustus- ja maalausvälineiden käyttö otettiin huomioon päivää suunniteltaessa.

Ensimmäisenä otettiin huomioon päiväkodin aikataulu. Lasten päivä oli aikataulutettu niin, että ideointi haluttiin saada valmiiksi aamupäivän aikana. Muu aika kului päivittäisiin toimiin kuten ulkoiluun, päiväuniin ja ruokailuihin. Myös lasten jaksaminen vaikutti aikatauluun. Lasten on vaikea keskittyä yhteen asiaan kovin pitkiä aikoja kerrallaan. Oli sekä päiväkodin että työn etenemisen kannalta järkevää toteuttaa työ yhden päivän aikana. Päiväkoti Konstista mukaanideoimaan otettiin Jekut-ryhmän 3-5-vuotiaat lapset. Aihe olisi saattanut hieman vanhempien lasten kanssa olla helpompi toteuttaa, mutta päiväkodin muiden aikataulujen vuoksi oli katsottava, mikä ryhmistä ehtisi osallistua. Esimerkiksi esikouluikäisten olisi mahdollisesti ollut helpompi keskittyä tehtävään hieman paremmin. Päiväkodista ehdotettiin, että mukana olisivat vain ryhmän vanhimmat lapset, sillä pienimmät eivät välttämättä täysin ymmärtäisi ajatusta. Loppujen lopuksi maalaamaan pääsi kuitenkin kaiken ikäisiä lapsia. Ideoita ja maalauksia haluttiin saada mahdollisimman paljon, ja päivä sattui olemaan sellainen, ettei vanhimpia lapsia ollut paikalla kuin muutama. Ratkaisimmekin asian ottamalla lapsia mukaan maalaamaan sitä mukaa kun joku lopetti työskentelynsä. Näin maalaamassa oli aina kerrallaan muutama lapsista.

Kuva 3. Taustan valmistuminen päiväkoti Konstiin. Tekniikkana guassi ja tussi paperille.

Annoin päivän etenemisestä päiväkodille oman ehdotukseni, ja he kertoivat myös omia ajatuksiaan esimerkiksi käytettävästä tekniikasta. Oma ehdotukseni oli valmiin taustapaperin maalaaminen satumaailma teeman mukaisesti (Kuva 3). Ajattelin lasten pääsevän teeman kautta mukaan aiheeseen helpommin. Ehdotus kuulosti päiväkodin opettajien mielestä hyvältä. Konstissa käytettiin juuri hieman saman tapaista työskentelytapaa, jossa lapset saivat katsella suomalaisten taiteilijoiden maalauksia ja esimerkiksi kertoa ääniä, joita maalauksessa kuulevat, tai maalata itse oma versionsa kyseisestä maalauksesta. Päädyimme siis samantapaiseen, lapsille jo tuttuun työtapaan. Päädyimme myös käyttämään tekniikkana lapsille tuttua öljypastelliliitujen ja peitevärin yhdistelmää (Kuva 4-5). Päivä oli lyhyt, ja oli hyvä, ettei aikaa kulunut tekniikan opetteluun.

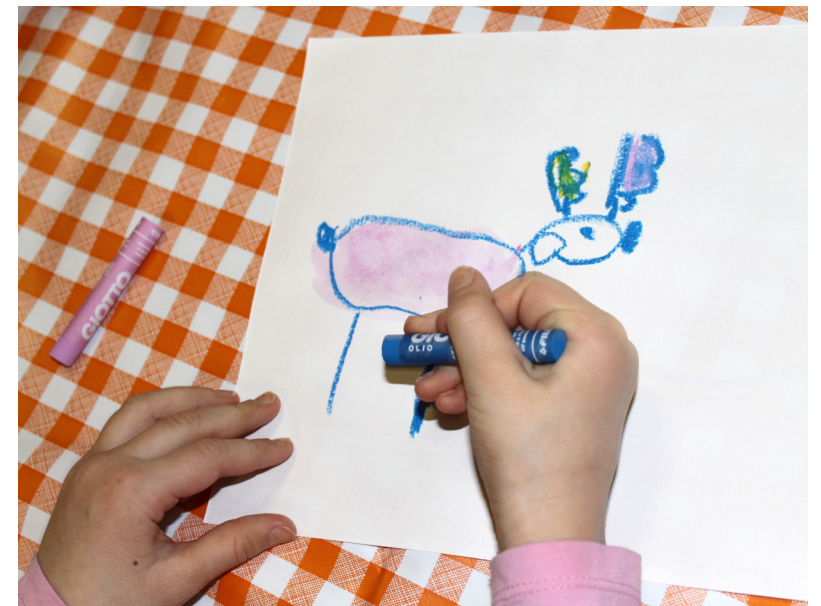
Kuva 4-5. Päiväkodissa käytettiin tekniikkana öljypastelliliidun ja peitevärin yhdistelmää.

Liikkeelle lähdettiin käymällä lasten kanssa läpi, mitä he pääsevät tekemään. Lapset saivat katsella satumaailma taustaa ja kertoa, mitä siellä näkevät, sekä millaisia satuhahmoja sinne ajattelevat. Tämän jälkeen lapset pääsivät piirtämään ja maalaamaan hahmoja (Kuva 6-11). Lapset suhtautuivat innokkaasti annettuun tehtävään. Taustamaalausta ihasteltiin ja varsinkin vaaleanpunaiset puut kiinnostivat. Varsinkin alussa ideoita tuli paljon. Satumaailmassa nähtiin muun muassa sinisiä poroja, vaaleanpunaisia pupuja ja lihansyöjäkasveja. Lasten ajatukset pysyivät perinteisissä aiheissa: eläimissä, hyönteisissä, ötököissä ja mahdollisesti talvisen päivän vuoksi lumiukoissa. Pyrimme varovasti mukana olleen opettajan Terhi Ruokon kanssa ohjaamaan lapsia enemmän satumaailman suuntaan. Liikaa en kuitenkaan halunnut muistuttaa pysymään aiheessa. Lapset tuntuivat nauttivat maalaushetkestä, ja liikaa johdattelu tiettyyn suuntaan olisi voinut lannistaa innostuksen tekemiseen. Osittain lasten keskittymistä saattoi häiritä oma läsnäoloni, vaikkei kukaan lapsista erityisemmin vierastanutkaan.

Kuva 6-7. Lapset maalaamassa satuhahmoja päiväkodissa.

Kuva 8-11. Lapset maalaamassa satuhahmoja päiväkodissa.

4.3 Lasten maalaukset inspiraation lähteenä

Työssä haettiin inspiraatiota lasten tekemien maalausten kautta. Sellaisenaan maalauksia ei lopullisessa työssä käytetty. Lasten töitä kuitenkin tutkittiin värien käytön ja aiheiden kautta. Päädyin suunnittelussa käyttämään osaksi lasten keksimiä aiheita, osaksi omiani. Lasten maalauksia pohdin aiheiden lisäksi värienkäytön ja muotokielen kautta.

Lasten aiheet kumpusivat maalaustuokion aikana useista eri asioista. Valmis tausta vaikutti vahvasti lasten aiheisiin luontoteemallaan. Tein taustasta tarkoituksella melko yksinkertaisen. En halunnut liikaa yksityiskohtia, jotta lapset saisivat itse keksiä niitä. Jos aiheen olisi halunnut voimakkaammin pysyvän satumaailmassa, olisi taustasta kannattanut tehdä vielä selvemmin sen suuntainen esimerkiksi maalaamalla valmiiksi muutamia hahmoja. Tämä kuitenkin mielestäni johdattelisi liikaa aiheeseen. Olin lopuksi tyytyväinen siihen, että lapset saivat maalata, mitä halusivat eikä alkupeiräiseen aiheeseen pyritty liikaa ohjaamaan takaisin. Lasten ideat kuitenkin syntyvät paljon ympärillä olevista asioista ja tapahtumista, jotka heijastuvat tekemiseen. Se tekeekin tämän tyyppisestä ideoinnista kiinnostavaa, kun lopputulosta ei etukäteen voi tietää.

Lasten keksimistä aiheista otin suunnitteluun mukaan usein toistuneita ja toisiinsa sopivia elementtejä (Kuva 12). Eniten kuvissa ja ideoissa toistuivat hyönteiset ja kukat. Päädyin käyttämään hyönteisistä perhosia, leppäkerttuja, kärpäsiä ja etanoita. Myös keijukaisia lapset piirsivät useita, joten niitä halusin myös mukaan. Hyönteiset, kukat ja kasvit toivat mukaan luontoaiheen, ja keijukaiset lisäsivät sadunomaisuutta.

Kuva 12. Lasten maalauksia.

Lasten ehdottamissa ja maalaamissa aiheissa (Liitteet 1-5) oli muun muassa seuraavia:

sininen poro	vaaleanpunainen pupu	perhosia
kettu	erivärisiä kiviä	leppäkerttuja
aurinko	sadepilviä	keijuja
kärpänen	etana	koiria
lihansyöjäkasvi	voimamies	lumiukkoja
kukkia		

Väreinä lapset käyttivät töissään eniten voimakkaita punaisen ja oranssin sävyjä. Myös tekemistäni taustasta huomattiin ensimmäiseksi vaaleanpunaiset puut. Näiden voimakkaiden sävyjen vastapainoksi osa lapsista maalasi selvästi hennompiä pastellinsävyisiä töitä, joissa toistui paljon sinisen ja vihreän sävyjä. Lopulliseen työhön halusin myös jollain tavalla samaa tyyliä kuin lasten tekemissä töissä. Päädyinkin käyttämään myös lopullisessa kuosissa vesivärimäistä pintaa. Pinnan käytöstä kuosissa kerrotaan enemmän luvussa 5.3.2.

Otin lasten piirroksissa käyttämää muotokieltä omaan suunnitteluun tietyiltä osin. Vääristyneet mittasuhteet ja lasten tapa kuvata asioita sopivat satumaaailma aiheeseen. Käytin näitä kuitenkin säästeliäästi välttääkseni liian lapsenomaisuuden kuosissa, mikä ei tässä ollut tarkoitus. Käytin omassa piirtämisessäni lasten tapaa kuvata kasvot ja silmät. Piirsin esimerkiksi sivusta kuvatuille hyönteisille silmät edestäpäin kuvattuina. En myöskään halunnut liian tarkkaan miettiä asioiden mittasuhteita. Näin yhdistin omaa tapani suunnitella ja piirtää lasten ajatuksiin.

Päiväkodissa tehdyt maalaukset haluttiin esille jollain tavalla sen lisäksi, että ne toimivat osana suunnittelua. Kirjasto antoikin mahdollisuuden laittaa päiväkodissa tekemämme työn (Kuva 13) lasten- ja nuortenosaston näyttelyseinälle. Näin lasten ideat saatiin myös alkuperäisinä esille, ja lapset pääsivät halutessaan katsomaan tekemiään piirroksia myös kirjastoon. Kirjaston seinälle laitettiin näyttelyn ajaksi myös muita lasten tekemiä töitä, jotka sopivat aiheeseen.

Kuva 13. Lasten maalaamat kuvat taustaan kiinnitettyinä.

5 TEKSTIILISERMIN SUUNNITTELUPROSESSI

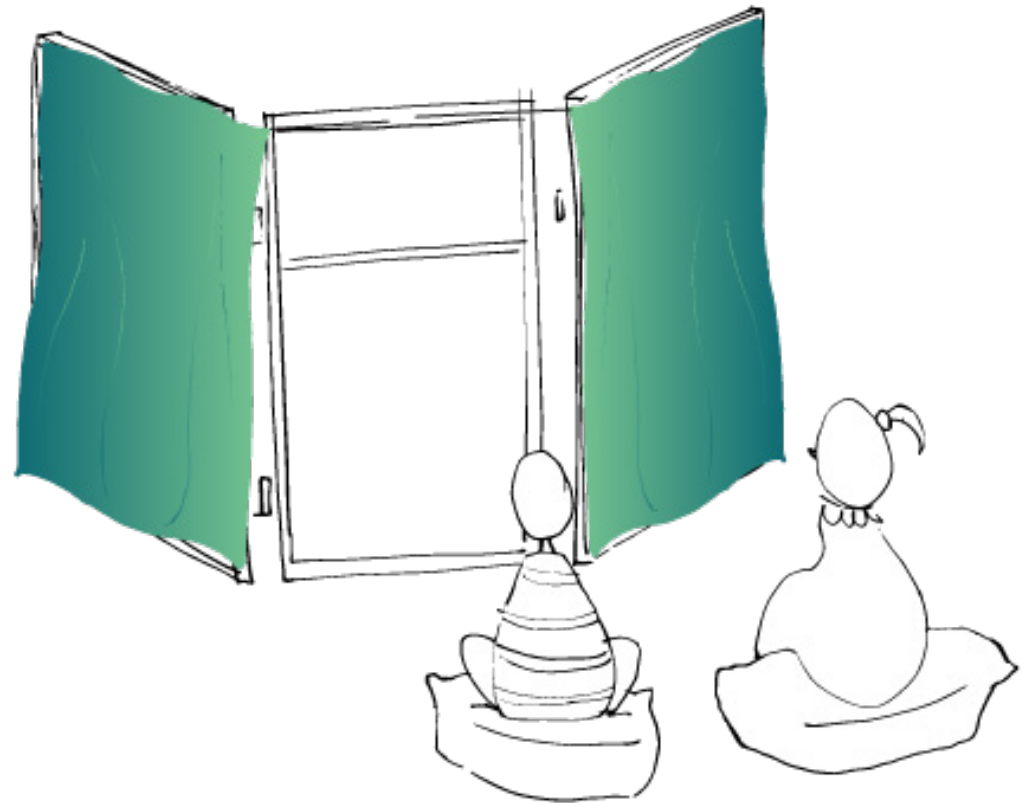
Tässä luvussa käyn läpi koko sermin suunnitteluprosessin. Ensimmäisenä vaiheena on sermin mallin suunnittelu sekä piirustukset. Tämän jälkeen vuorossa on kuosin suunnittelu, jota käydään läpi luonnostelun, sommitelun ja värienkäytön osalta. Lopussa kerron vielä kankaan valinnasta ja esittelen lopputulokset.

5.1 Kirjaston toiveet

Pohtiessamme kirjaston kanssa heidän tarvitsemaansa sermiä ehdotin, että tekisin myös piirustukset sermistä. Tämä helpotti työskentelyä, kun tiesin sermin tarkan koon heti alussa. Näin oli mahdollista laskea verhon menekki nopeasti ja ilmoittaa hinta kirjastolle. Sermin suunnittelun pyrin pitämään melko pienenä osana työtä, vaikka työmäärä siinä nousikin lopulta odotettua suuremmaksi. Huonekalusuunnittelu on itselleni täysin vieras alue, enkä halunnut keskittyä työssäni siihen piirustuksia enempää. Annoin siis valmistajan tehdä päätöksen sermin materiaaleista ja tarkemmista rakenteellisista yksityiskohdista.

Ensimmäisessä tapaamisessa Keravan kirjastossa keskustelimme osastonvastaava Merja Salon kanssa siitä, millaisia toiveita kirjastolla olisi sermistä. Sermin haluttiin olevan monikäyttöinen. Toiveena oli sermin käyttäminen nukkteteatteriesityksissä, sekä kirjaston omissa että ulkopuolisten pitämässä esityksissä. Sermiä ajateltiin käytettävän myös rekvisiittana ja tilanjakajana esimerkiksi lasten satutuntien aikana. Toisena toiveena tuli liikuteltavuus. Kirjastossa on useita eri tiloja, joista ainakin kahden välillä osastonvastaava ajatteli sermiä liikuteltavan. Tiloja ovat satusiipi lasten- ja nuortenosastolla sekä kirjaston Pentinkulma-sali, jossa järjestetään erilaisia esityksiä. Sermiin siis haluttiin mielellään pyörät alle, jotta sitä olisi helppo siirtää

tilasta toiseen. Sermin mallista haluttiin melko yksinkertainen, perinteinen käännettävä sermi. Päädyimme keskustelun aikana kolmiosaiseen sermiin, jossa alla olisi pyörät ja eteen saisi kokonaan sivuun vedettävän verhon (Kuva 14). Verhon satumaailma temasta pidettiin, ja sovimme lähtevämme tältä pohjalta yhteistyöhön.

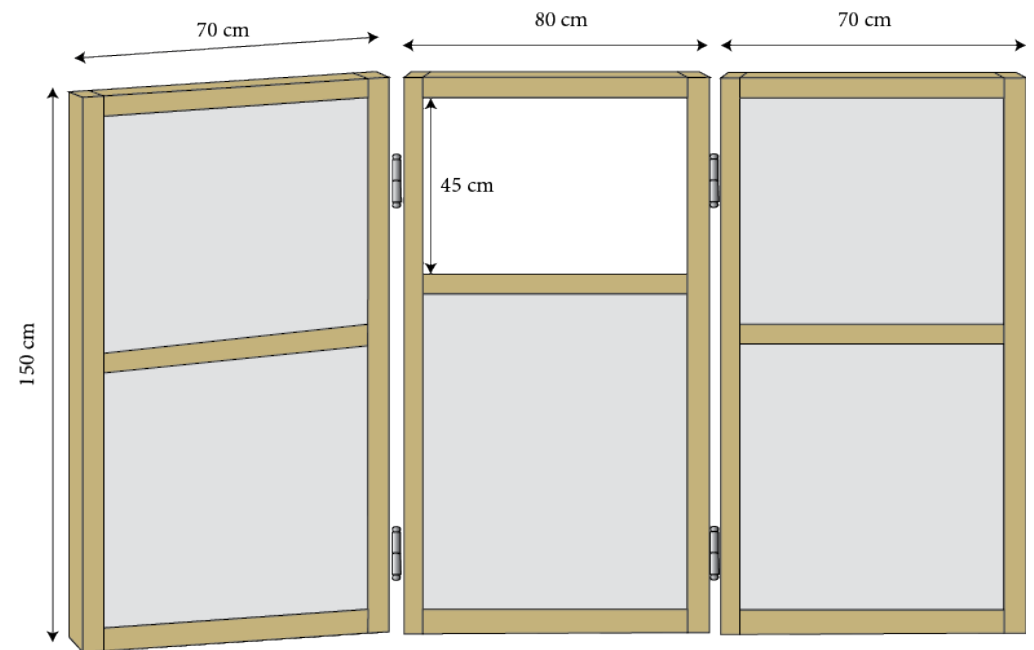
Kuva 14. Luonnos sermistä.

5.2 Sermin suunnittelu

Sermin piirustukset ajoitin suunnitteluprosessiin heti ensimmäiseksi. Aihe oli itselleni vieras, ja tarvitsin aluksi yleisesti tietoa erilaisista nukketeatte-risermeistä, niiden malleista ja sermin sopivasta koosta. Maria Miettinen on opinnäytetyössään tutkinut kirjastojen nukketeatte-ritoimintaa. Monissa kirjastoissa hyväksi ja kevyeksi on koettu sermi, joka koostuu pelkästä kehikosta, johon on pingotettu kangas. Puusta valmistettua sermiä taas pidetään tukevana mutta hieman hankalana siirrellä painonsa vuoksi. (Miettinen 2012, 77-79.) Pingotettu kangas ei Keravan kirjaston tarpeen kuitenkään tuntunut mielestäni sopivalta. Sermin tarkoituksena oli ensisijaisesti olla monikäyttöinen, joten oli tärkeää saada verhot vedettyä kokonaan sermin eteen. Irrotettavat verhot saisi myös tarvittaessa vaihdet-tua erilaisiin esityksiin sopivaksi. Tässä kohtaa koin siis monikäyttöisyyden menevän edelle, ja pyrin löytämään sopivan ratkaisun, jotta sermiä pystyisi liikuttelemaan tilasta toiseen.

Kuten kirjaston kanssa oli sovittu, piirsinkin yksinkertaisen taittuvan ser-min (Kuva 15), joka koostuu kolmesta osasta. Osien väleihin suunnittelin nostettavat saranat, jotta osat saisi irti toisistaan. Koon määrittelin teippaamalla oikean kokoisen sermin seinään sekä tekemällä kehikosta pahvisen pienoismallin. Näin pystyin kokeilemaan, miten esiintyjä mahtuisi taakse istumaan ja kuinka isolta sermi oikeassa koossa vaikuttaa. Tämän jälkeen kävimme piirustukset kirjaston vastaava Merja Salon kanssa läpi, jotta koko olisi varmasti sopiva. Lopulta päädyimme koko leveydeltään 150 x 220 cm:n kokoiseen sermiin, joka vaikutti kokona parhaimmalta. Korkeus olisi näin sopiva, jotta esiintyjä voisi halutessaan istua takana pienellä

jakkaralla. Tämä koko vaikutti olevan suurin mahdollinen. Isompi sermi olisi aina painavampi ja hankalampi siirrellä. Keskimmäinen osa jätettiin hieman leveämmäksi, jotta nukketeatte-ritin pitämiselle olisi sopiva tila. Sivuosia ei haluttu kuitenkaan muuttaa keskimmäistä osaa vastaaviksi, ettei koko sermin leveys enää kasvaisi.

Kuva 15. Valmis piirustus sermistä.

Kirjasto lähetti piirustukseni kahdelle eri valmistajalle, joilta pyydettiin tarjoukset. Ehdotin materiaaliksi puukehikkoa ja taustalle vanerilevyä. Puukehikkoon olisi helppo kiinnittää pienet koukut verhon vajeria varten, ja taustalle tarvittiin levy, koska kehikkoon ei ollut tarkoitus pingottaa kangasta. Annoin kuitenkin valmistajalle mahdollisuuden ehdottaa myös muita materiaaleja, sillä ammattilainen osaisi parhaiten sanoa juuri tähän tuotteeseen sopivat materiaalit.

Valmistajan saatua piirroksen kävimme läpi sermin materiaalin sekä pyörien käytön. Suunniteltu rakenne ja materiaalit olivat tarkoitukseen sopivat. Pyörien kanssa sen sijaan tuli hieman enemmän pohdittavaa. Rakennelma olisi tarvinnut pyörät jokaisen osan alle, jotta sermi pysyisi pystyssä. Hinta olisi noussut näin huomattavasti korkeammaksi, joten päädyimme lopulta jättämään pyörät kokonaan pois. Osien väleihin suunniteltiin saranat, jotta osat saisi siirron ajaksi helposti irti toisistaan. Sermin valmistaja, puuseppä Ilkka Kallio kertoi yhden osan painoksi tulevan näin hieman alle 10 kg, ja totesimme sen olevan vielä mahdollinen paino yhdelle osalle, jotta sermin saisi vielä liikuteltua tilasta toiseen (Kallio 2015). Lopputuloksena oli tukeva, männystä ja koivuvanerista valmistettu sermi (Kuva 16). Ehdotin vielä myöhemmin kirjastolle lisätukien teettämistä sermiin. Sermi pysyi tukevasti pystyssä kun sivut oli käännettyinä. Kuitenkin lisätuet antaisivat mahdollisuuden pitää sermiä myös täysin suorana. Alkuvaiheessa suunnittelua tukien ja pyörien teettämistä pohdittiinkin, mutta ne jäivät lopulta pois.

Kuva 16. Valmis sermi.

5.3 Kuosin suunnittelu

5.3.1 Luonnostelu

Kuosin suunnittelun lähtökohtina olivat taustateema, lasten ajatukset ja maalaukset sekä kirjaston toiveet ja kirjastoon sopivuus. Alkuperäisenä teemana olivat sadut ja satumaailma. Loppua kohden teema kuitenkin hieman tarkentui koskemaan luontoa ja satumaailmaa. Syynä muutokseen olivat sekä lasten ajatukset että kirjastoon sopivuus. Lapset ideoivat satumaailmaan paljon luontoaiheita, kuten kukkia, hyönteisiä, kasveja ja eläimiä. Lasten ajatukset olivat suunnittelussa tärkeässä osassa, joten teemaa haluttiin viedä suuntaan jossa lasten ideoimia asioita voitaisiin käyttää. Kirjastoon sopivuuden kannalta teemaan vaikuttivat kirjaston tilaamat nukketeatterinuket, joiden aiheena oli myyräteatteri. Luontoaihe siis sopi hyvin esityksiin. Nuket oli tärkeä ottaa huomioon, jotta tausta olisi esityksiin sopiva.

Päädyin valitsemaan lasten maalauksista joitakin usein toistuneita aiheita, joita lähdin luonnostelemaan. Lähdin ensimmäiseksi liikkeelle perhosista, leppäkertuista, kukista ja keijukaisista. Halusin jollakin tapaa mukaan myös voimamiehen, joka oli yksi piirrettyistä aiheista.

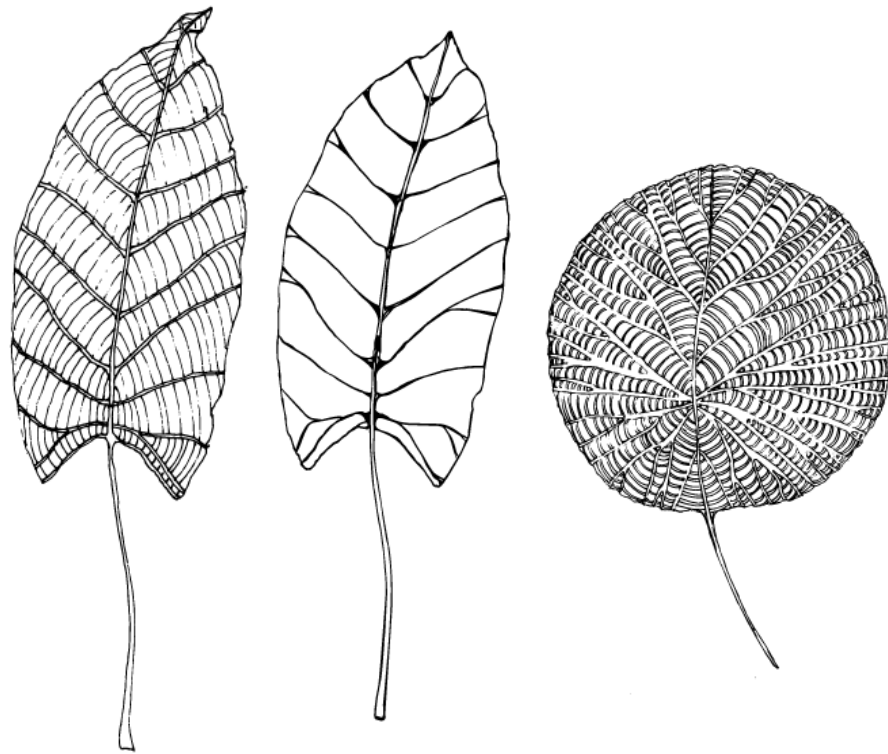
Oma tyylini piirtää on melko realistinen. Aloitin työskentelyn myös tällä kertaa tutulla tyyllilläni etsien tietoa ja kuvia kyseisistä aiheista. Naivistisempaakin kuvaa piirtäessäni haluan yleensä pitää mukana jonkinlaisen realistisen otteen, ja esimerkiksi tietää, kuinka monta jalkaa leppäkertulla on. Luonnostelu oli siis alkuvaiheessa realistista, josta lähdin yksinkertaistamaan piirroksia. Piirsin luonnoksia lyijykynällä ja tussilla, mutta tein myös joitakin kokeiluja maalaten ja paksuilla tusseilla piirtäen. Herkkä ohuen tussin jälki kuitenkin on se omin tapani luonnostella, ja tyyli oli mielestäni tähän työhön sopiva.

Luonnostelun jälkeen skannasin piirrokseni. Työskentelin Illustrator-ohjelmalla, joten vektoroin skannauksen jälkeen kaikki luonnokset. Kuvassa 17 näkyy esimerkki luonnoksesta vektoroituun ja yksinkertaistettuun perhoseen.

Kuva 17. Vasemmalla skannattu luonnos. Oikealla vektoroitu ja muokattu perhonen.

Luonnoksissa lähdin liikkeelle joko itse ottamastani valokuvasta tai vanhojen kasvi- ja hyönteiskirjojen kuvista. Lisäksi etsin internetistä kuvia malliksi. Osa luonnoksista tein heti aluksi mahdollisimman yksinkertaiseksi, ja osaan tein enemmän pintaa ja rakennetta jo luonnosteluvaiheessa, kuten kuvan 18 lehdis- sä. Luonnoksia tei useita jokaisesta eri aiheesta. Esimerkiksi kukkia (Kuva 19) luonnostelin noin kymmenen erilaista, joista vielä hieman erilaisia versioita jokaisesta. tein luonnoksia hieman eri tyyleillä löytääkseni sopivan.

Kuva 18. Kuosia varten tehtyjä lehtiluonnoksia. Sivummaisiiin luonnoksiin on tehty jo luonnosteluvaiheessa enemmän rakennetta. Keskimmäinen on luonnosteltu jo aluksi mahdollisimman yksinkertaiseksi ja lisäksi siistitty vielä skannauksen jälkeen.

Kuva 19. Erilaisia luonnoksia kukista.

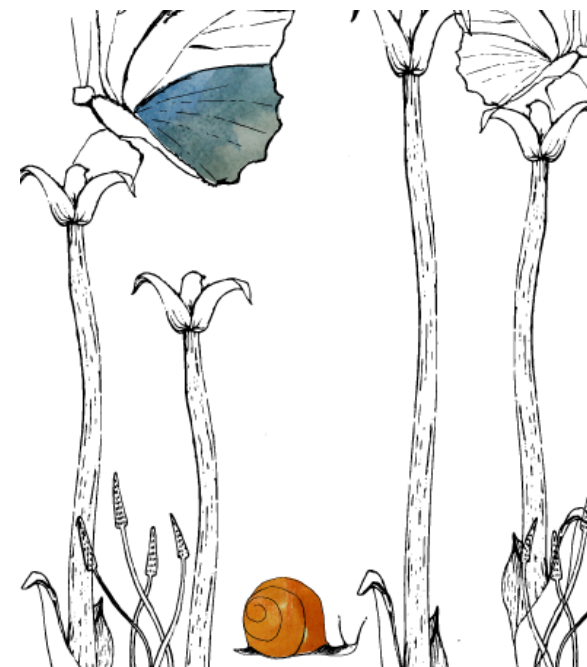
5.3.2 Sommittelu

Päädyn suunnittelemaan kuosin koko kankaan kokoiseksi. Toivoin kuosin olevan lapsille tällä tavoin kiinnostava jättimäisten lehtien ja hyönteisten takia. Pohdin myös kuosia, jossa olisi monipuolinen toistuva kuvio, mutta koin yksittäisen suuren kuvan sopivan sermin käyttötarkoitukseen lopulta paremmin.

Sommitteluvaiheessa tein vaihtoehtoja eri luonnosten yhdistelmistä. Kokeilin erilaisia perspektiivejä sekä mittasuhteita elementeille. En halunnut rajoittua liikaa perspektiivin ja mittasuhteiden kanssa, sillä aiheessa sai olla sadunomaisuutta. Perhoset tein heti aluksi suureen kokoon. Ne olivat alusta lähtien pääosassa kuosissa. Muiden elementtien kanssa lähdin vapaasti sommittelemaan ja kokeilemaan.

Ensimmäisessä sommittelussa kokeilin asetella pitkät kasvit koko tilan korkeuteen. Pidin sommittelun melko tasaisena, enkä hakenut erityisesti kolmiulotteisuutta kuvaan (Kuva 20). Toiseen sommitteluun otin mukaan lehdet suuressa koossa. Kokeilin tässä vaiheessa vesiväripinnan käyttöä taustalla (Kuva 21). Kolmannessa jätin värit pois ja kokeilin hennolla harmaan sävyllä eri elementtien asettelua sekä kasvien silhuettoja taustalla (Kuva 22).

Nämä olivat ensimmäiset tilaajalle esitetyt luonnokset. Näistä sain positiivisena palautteen luontoaiheeseen siirtymisen. Aiheen koettiin olevan sopiva monenlaisiin esityksiin. Suurista lehdistä pidettiin sekä toisen luonnoksen vihreästä sävystä.

Kuva 20-22. Ensimmäinen, toinen ja kolmas sommitteluluonnos.

Seuraaviin luonnoksiin (Kuva 23-24) otin aiemmista hyvin toimineet elementit, joita lähdin jatkamaan. Pidín suurista lehdistä ja perhosista. Kolmannesta sommittelusta otin taustalla olevat pisteet, jotka toivat kuvaan sopivasti sadunomaisuutta. Näiden lisäksi lähdin luonnostelevaan kukkia pidemmälle. Yritin myös saada tilantuntua keskelle. Harmaista ääri viivoista pidin niiden herkkyyden vuoksi, mutta isommassa koossa ne eivät toimineet. Värejä lisättäessä harmaa sävy tuntui tunkaiselta ja likaiselta eikä se erottunut tarpeeksi. Ääri viivoissa päädyttiin siis käyttämään mustaa. Viimeisessä välivaiheessa (Kuva 25) kokeilin lehtiin vihreää maalattua pintaa, joka jäikin lopulliseen kuosiin sävyksi.

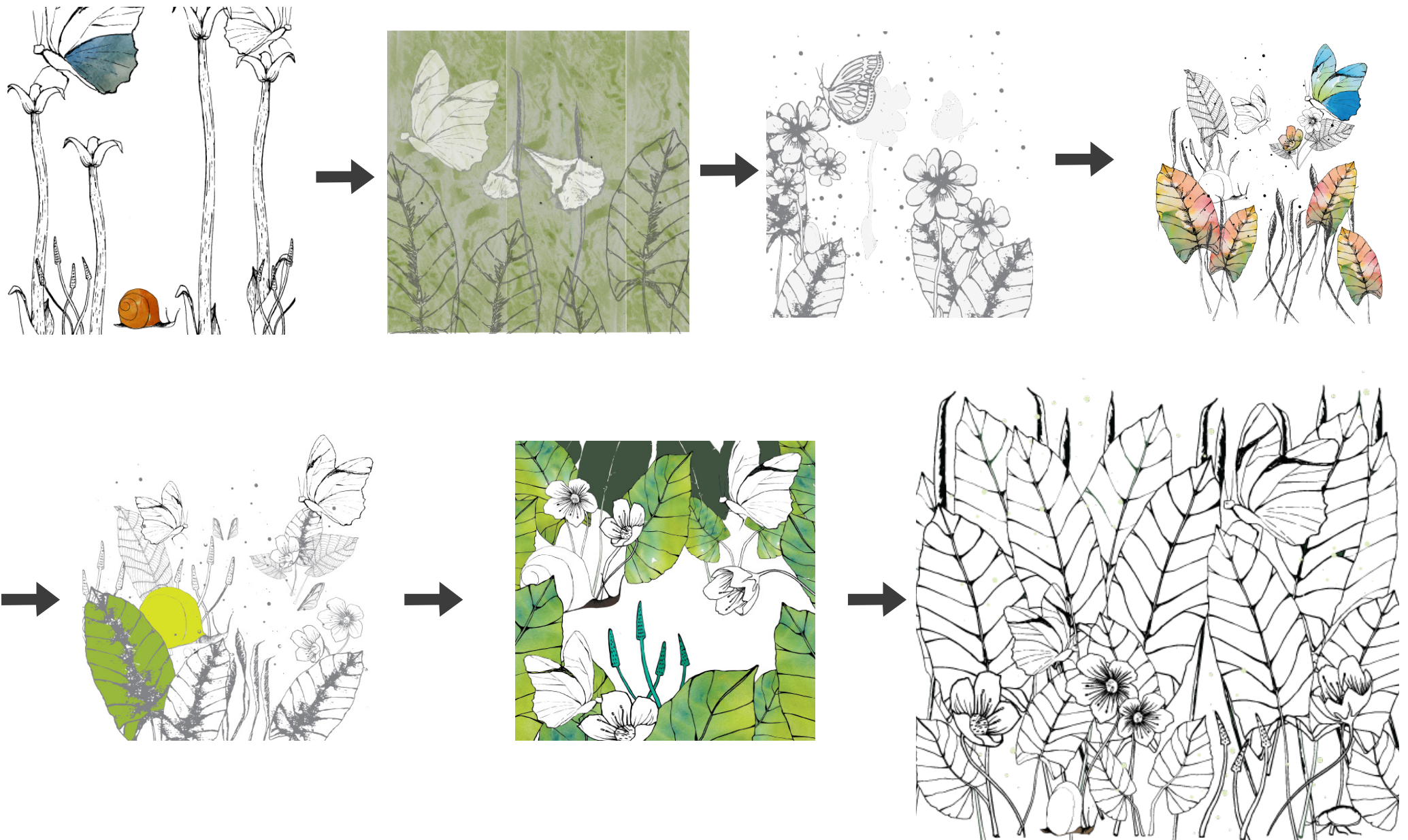

Kuva 23-24. Neljäs ja viides sommitteluluonnos

Lopuksi palasin kuitenkin enemmän ensimmäisen luonnoksen perspektiivin suuntaan, muuttaen sitä kolmiulotteisemmaksi (Kuva 26). Käytin myös elementtejä monipuolisemmin ja runsaammin. Lopulliseen sommitteluun päädyttiin syystä, että se tuntui ajatuksena sopivimmalta sermiin. Nukketeatteriesityksissä sekä satutuntien yhteydessä lapset istuvat yleensä lattialla. Näin lasten eteen ikäänkuin muodostuu heinikko ja lapset voivat kuvitella itse olevansa mukana sadussa. Kuvassa 27 kuvaan vielä sommittelun etenemisen ensimmäisestä sommittelusta lopulliseen kuosiin.

Kuva 25-26. Kuudes sommitteluluonnos ja oikealla lopullinen sommitelma

Kuva 27. Sommittelun eteneminen ensimmäisestä sommitteluluonnoksesta lopulliseen kuosiin ilman värejä.

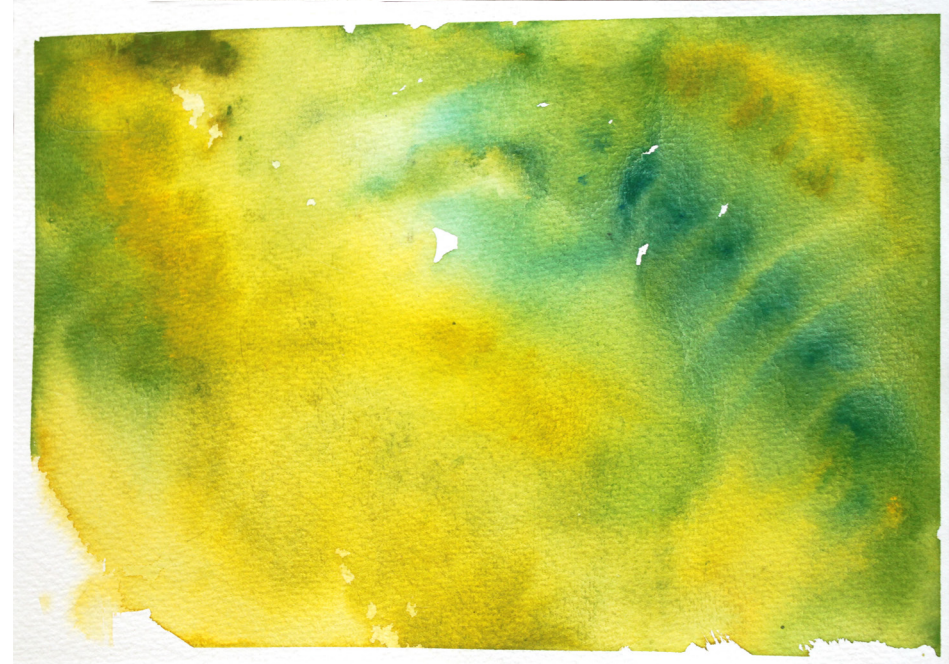
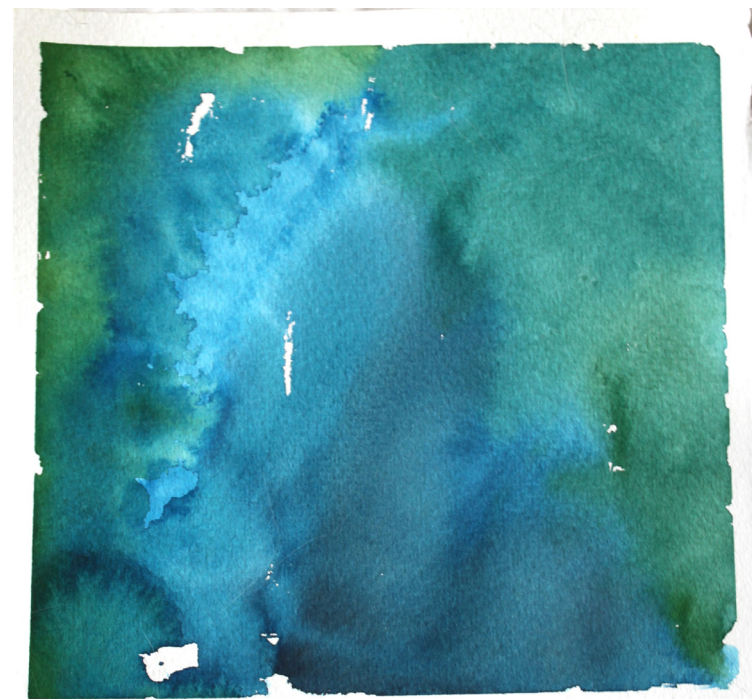
5.3.3 Värät

Värien suhteen lähdettiin miettimään millainen sävy sermissä olevaan verhoon sopisi ja millaisia toiveita kirjastolla oli sävy maailmasta. Myös lasten ajatuksia yleisesti väreistä pohdittiin.

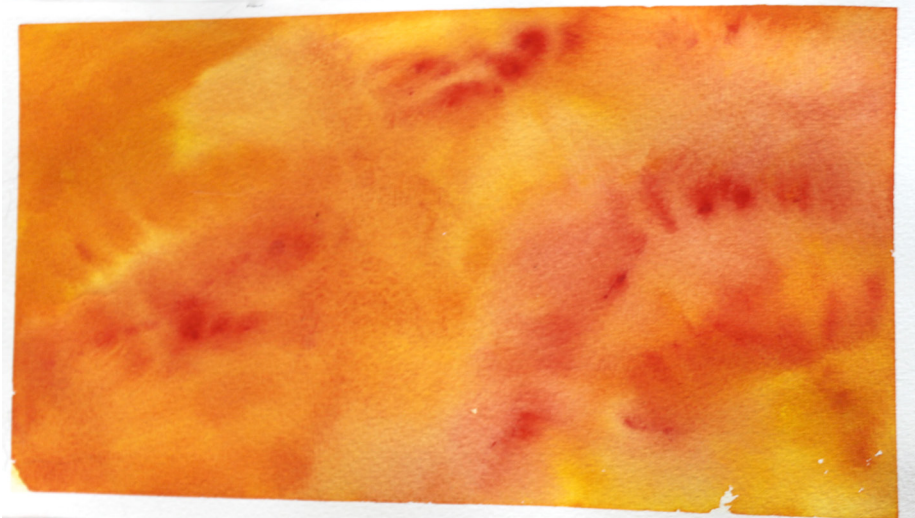
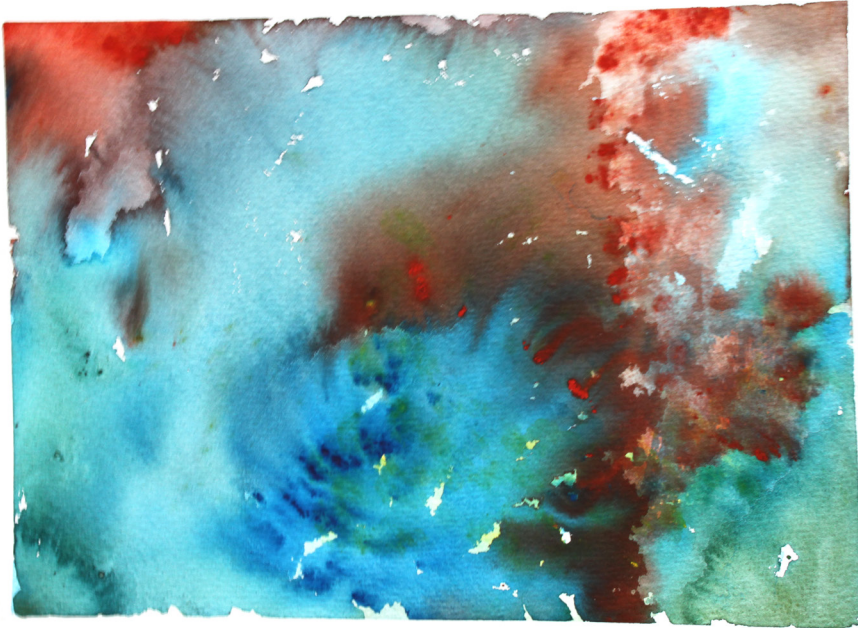
Kirjasto ei antanut tarkkoja ohjeita väristä. Asiasta keskusteltaessa tuli pientä toivetta mahdollisesti maanläheisistä sävyistä, mutta sovittiin, että katsotaan sävyä uudelleen, kun luonnoksia on valmiina. Ensimmäisissä luonnoksissa kokeilin vaaleanvihreää sävyä sommittelun taustalla. Tästä sain positiivista palautetta. Vihreää väriä pidettiin kauniina ja sopivana verhoon.

Kuosiin halusin myös osittain samanlaista tyyliä kuin lasten käyttämässä tekniikassa. Lapset käyttivät kauniisti vesivärimäistä pintaa, jossa perhoset ja muut hahmot olivat monisävyisiä. Kuosin elementeissä päädyin tätä kautta käyttämään guassiväreillä tehtyä monisävyistä pintaa. Tällä tyyllillä kuosiin saatiin elävyyttä kasveihin ja hyönteisiin. Maalattua pintaa käytin kuosin suurimmissa elementeissä eli hyönteisissä ja suurissa lehdissä. Taka-alalla olevat sekä ohuet lehdet jätin yksivärisiksi. Samoin taustan. Tällä saatiin selkeyttä kuosiin muiden elementtien ollessa maalattua pintaa.

Huomioon oli otettava myös värien ja pinnan toistuminen kankaalla. Värien toistuminen olisi parhaiten toiminut kiiltävällä, tasaisella kankaalla jollainen Arazzo Oy:n valikoimista olisi löytynyt. Tärkeämpää oli kuitenkin mielestäni kankaan pintarakenne joka valitussa kankaassa oli kaunis ja toi mielestäni luonto-aiheeseen sopivaa tunnelmaa kankaaseen. Mielestäni tällaisessa tuotteessa pintarakenne ja tunnelma ovat tärkeässä osassa.

Kuva 28-29. Guassiväreillä maalattua pintaa.

Kuva 30-31. Guassiväreillä maalattua pintaa.

Sävyjen suhteen lähdettiin liikkeelle maalaamalla erilasia pintoja guassiväreillä (Kuva 28-31). Käytin värejä ohuelti märälle pinnalle saadakseni kauniin, vesivärimäisen pinnan. Guassivärit myös toimivat tähän tarkoitukseen hyvin. Värillä on mahdollista saada hyvin hentoa pintaa tai vaihtoehtoisesti hyvin voimakasta. Päädyin pinnoissa käyttämään ainoastaan lämpimiä sävyjä, vaikkakin tiesin sävyjen mahdollisesti muuttuvan hieman prosessin aikana. Maalauksen jälkeen pinnat skannattiin ja käytettiin elementtien täyteenä.

Kuosiin yritin saada väreillä iloisen, mutta rauhallisen tunnelman. Halusin käyttää vihreää päävärinä, sillä aiempi vihreä sävy sai tilaajalta positiivista palautetta ja tuntui verhoon sopivan raikkaalta. Kokeilin suurimpiin lehtiin myös värikkäämpää punaoranssia vaihtoehtoa, mutta vihreä tuntui lopulta rauhallisemmalta. Vihreän rinnalle tarvittiin lisäksi eri sävyjä kukkiin sekä hyönteisiin. Isot perhoset saivat värikseen sinertävän vihreän sävyn. Sävy oli mielestäni kaunein pintojen sävyistä ja halusin käyttää sitä jossakin suuressa elementissä. Näiden vihreiden ja sinisten sävyjen rinnalle oli saatava sopiva sävy korostamaan kukkia taustasta. Maalasin kukille punaoranssia sekä punasinistä pintaa. Punaisella värillä sain kukat nousemaan taustasta ja muiden elementtien korostumaan kukkien rinnalla. Samoja sävyjä käytin myös muissa hyönteisissä, kuoriaisissa sekä leppäkertuissa. Pyrin näin pitämään sävy maailman tarpeeksi rauhallisena. Lisäsin tässä vaiheessa kuosiin vielä keijuja ja koppakuoriaisen voimamiehenä. Taustan sävyn valitsin puhtaasti kokeilemalla. Vaalealla vihreän sävyllä sain taustaan sopivan tunnelman. Tummenpi sävy teki kuvaan vaikutelman illasta ja muut värit olisivat tehneet kuosista sekavan. Lisäsin vielä pieniä vaaleita pisteitä, jotka voisi ajatella esimerkiksi pieninä valoina. Lopputuloksena oli pääosin vihreänsävyinen luotoaiheinen kuosi (Kuva 32). Kuosista löytyy erilaisia heinikossa asustavia hyönteisiä ja keijukaisia.

Kuva 32. Valmis kuusi. Kaksi verhoa toistensa peilikuvina.

5.4 Digitaalinen tulostus ja kankaan materiaali

Kankaan tulostuksessa päädyttiin digitaaliseen tulostukseen Arazzo Oy:llä. Arazzo Oy on Vantaalla sijaitseva, digitaaliseen tulostamiseen erikoistunut yritys. Yritys pystyy tulostamaan kuvia mille tahansa pinnalle ja materiaalille. Yleisin tulostuskohde on usein kangas ja erilaiset sisustusratkaisut, mutta kuvan tulostus onnistuu myös esimerkiksi puulle tai muille erikoisemmille materiaaleille. (Arazzo Oy 2015.)

Kirjaston sermiin tulevan verhon kanssa päädyttiin digitaaliseen tulostukseen heti alussa. Kankaan kuosista haluttiin monipuolinen, paljon yksityiskohtia sisältävä kuosi. Tällaisen tulostamista varten oli valittava digitaalinen tulostus, jotta kankaasta olisi mahdollista tehdä niin yksityiskohtainen kuin haluttiin. Myöskään värien määrää ei tarvinnut näin rajoittaa. Digitaalisella tulostuksella on mahdollista saada esiin myös kuosissa oleva kaunis vesiväripinta, jossa sävyjä on useita eivätkä väripinnat ole tasaisia. Käytettävä materiaali oli myös yksi tekijä tulostuspaikan valinnassa. Kirjastoon haluttiin palosuojattu kangas, joten oli valittava paikka, jossa tällainen tulostus olisi mahdollista tehdä.

Kankaan materiaalin valintaa jouduttiin työn aikana pohtimaan. Kun kyseessä on julkinen tila, on suunnittelussa otettava huomioon myös paloturvallisuusmääräykset. Lainsäädäntö ei aseta sisusteiden paloturvallisuudelle vähimmäismääräyksiä, mutta käytännössä paloturvallisuus tulee ottaa huomioon suunniteltaessa julkiseen tilaan. Paloturvallisuus on siis käytännössä toiminnanharjoittajan ja suunnittelijan vastuulla. Myös sisusteiden paloturvallisuuden voidaan kuitenkin kiinnittää huomiota palotarkastuksen yhteydessä. Paloturvallisuusvaatimukset sisusteiden osalta kohdistuvat tiloihin, joissa turvallisuus on otettava huomioon ihmismäärän, henkilöiden kunnon, iän tai liikkumismahdollisuuden takia. Tällaisia tiloja ovat muun muassa sairaalat,

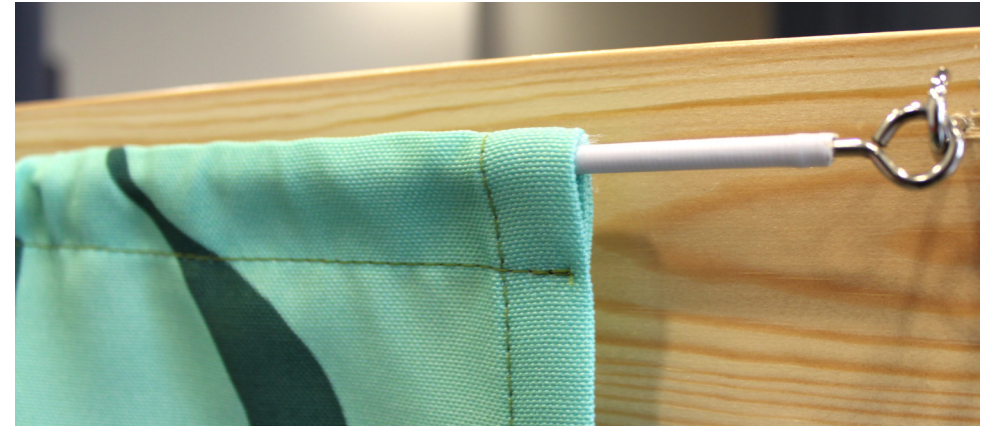
vanhainkodit, koulut, kirjastot, hotellit ja ravintolat. (RT 08-11098 2012, 1-2.) Yleensä puhuttaessa julkisen tilan sisusteista tarkoitetaan kiinteitä sisusteita, kuten verhoja, mattoja ja huonekalujen verhoiluja, mutta myös muita tilassa olevia tekstiilejä.

Useissa julkisissa tiloissa saattaa kuitenkin paloturvallisten sisusteiden lisäksi olla tekstiilejä, jotka eivät täytä paloturvallisuusvaatimuksia. Nukketeatterisermit, näyttelyrekvisiitta tai muut sen kaltaiset työvälineet esimerkiksi kouluissa tai päiväkodeissa eivät useinkaan ole paloturvallisuuden näkökulmasta mietittyjä. Kirjaston kohdalla tuntui kuitenkin tarpeelliselta ottaa paloturvallisuus huomioon. Materiaalia mietittäessä vaihtoehtoina olivat luonnonmateriaali ilman palosuojasta tai palosuojattu kangas, jolloin kyse olisi tekokuitumateriaalista. Verhot yleisesti ovat herkästi syttyviä pystyn asennon ja ilmavuuden vuoksi (RT 08-11098 2012, 4). Luonnonmateriaalia pohdittaessa mietittiin verhoon paksua puuvillakangasta. Sen syttyvyys on ohutta kangasta huonompi, ja palaa hitaammin (RT 08-11098 2012, 4).

Lopulta materiaalin osalta päädyttiin palosuojattuun kankaaseen. Tiloja pääsevät käyttämään myös muut kuin kirjaston oma henkilökunta, joten palosuojattu kangas oli turvallisempi vaihtoehto. Kankaaksi valikoitui Arazzo Oy:ltä palosuojattu polyesterikangas. Palosuojattuja kankaita oli saatavilla useita vaihtoehtoja, mutta kyseinen kangas valittiin sen kauniin pinnan ansiosta sekä tulostuslevyden vuoksi. Kangas oli suunniteltu 160 senttimetrin leveyteen, ja kyseisellä kankaalla tämä oli suurin mahdollinen leveys. Sermiä varten suunniteltiin kaksi 160x160 cm levyistä kangasta, jotka ovat sermissä toistensa peilikuvina.

5.5 Lopputulosten esittely

Viimeiset tehtävät työssä olivat verhon ompelu ja asennus kirjastoon. Päädyin tekemään ompelun itse säästääkseni aikaa. Ompelu olisi ollut mahdollista tehdä myös Arazzo Oy:n kautta. Päädyin verhon asennuksessa hyvään ja yksinkertaiseen ratkaisuun eli verhovaijeriin (Kuva 33). Verhon leveys mitoitettiin niin, että verhoon sai hieman rypytystä. Rypytys tuo verhoon elävyyttä. Lopputuloksena oli toimiva ja suunnitelmien mukainen sermi verholla (Kuva 34-38).

Kuva 33. Verho kiinnitettiin sermiin ohuella vaijerilla

Kuva 34-35. Vasemmalla valmis sermi kun verho on kokonaan kiinni. Oikealla sermi kuvattuna takaa.

6 LOPUKSI

Opinnäytetyöni eteni koko prosessin ajan suunnitelmien mukaisesti. Olin tyytyväinen saadessani työlle toimeksiantajan, sillä se motivoi työskentelemään aikataulussa ja pyrkimään tavoitteisiin. Tein heti alussa työlle aikataulun, jota päivitin tasaisin väliajoin. Sovin myös tapaamisia asiakkaan kanssa ja pidin yhteyttä sähköpostilla. Työmäärä tuntui hetkittäin suuremmalta kuin olin odottanut, mutta olin kuitenkin koko ajan innostunut tehtävästä. Työ tuntui alusta asti kiinnostavalta ja itselleni sopivalta työltä.

Projektin aikana huomasin työstä löytyvän myös haastetta. Suunnittelin sermin piirustukset, kuosin, lasten ideointihetken päiväkodissa ja pohdin samalla teoriataustaa työn tueksi. Hetkittäin tuntui, että olisin voinut keskittyä pelkästään kuosin suunnitteluun. Lopulta olin kuitenkin tyytyväinen, että työ sisälsi paljon erilaisia asioita, myös niitä joista ei aiemmin ollut erityisesti kokemusta. Lasten kanssa ideointi ja sermin mallin suunnittelu olivat kumpikin itselleni melko uusia alueita. Ideointi päiväkodissa oli todella kiinnostavaa, vaikka kokemusta lasten kanssa työskentelystä ei ennestään ollut oikeastaan lainkaan. Opin myös samalla, millaisia asioita tekisin vastaavanlaisessa työssä toisin. Huomasin mm. taustatyön tekemisen tärkeyden. Järjestin ideointipäivän päiväkodissa heti työn alussa. Huomasin, että olisi tärkeää etsiä ensin enemmän tietoa ja vasta sitten järjestää haluttu ideointihetki. Näin päivästä saisi enemmän irti. Nyt mieleeni tuli vasta jälkeenpäin työtapoja ja asioita, joita olisin voinut tehdä hieman eri tavalla.

Työn teoriaosuus oli ainut, jonka kanssa ponnistelin hieman työn aikana. Produktio-osuus työssä oli niin laaja, etten olisi malttanut siirtyä teorian pariin ollenkaan. Siitä johtuen teoriapohjan löytyminen työhön tuntui haastavalta. Asiat, joita lopuksi kävin teorian pohjalta läpi olivat kuitenkin sellaisia, joita

pohdin suunnittelun aikana mielessäni. Myös päiväkodissa ideointi antoi tarvittavaa materiaalia. Tämän pohjalta löytyi lopulta palaset teoriaosuuteen, joka käsitteli kuvien tulkintaa lasten näkökulmasta. Aihe on todella laaja ja kirjallisuutta aiheesta löytyi melko paljon. Päädyin kuitenkin keskittymään vain pieneen osaan aihetta ja olen tyytyväinen lopputulokseen. Itselleni tärkeintä työssä oli kuitenkin produktio-osuus ja toivotunlaisen tuotteen suunnittelu tilaajalle.

Kirjastolta kommentoitiin työn onnistuneen hienosti. Erityisesti värivalinnasta pidettiin, ja sekä sermin että verhon kerrottiin sopivan juuri kirjaston tarpeisiin. Kuvia kommentoitiin herttaisiksi ja hauskoiksi. Sermi olikin ollut käytössä heti sen valmistuttua lasten satutunnilla. (Salo 2015.)

Mielestäni sain hyvän kokonaisuuden aikaan. Pystyin itsenäisesti tekemään projektin ja oppimaan samalla asioista, jotka olivat vieraampia. Suunniteltu kuosi onnistui hyvin ja sain siitä sellaisen kuin olin ajatellutkin. Kuosisuunnittelu onkin itselläni isoin kiinnostuksenkohde ja vastaavanlaisia projekteja haluaisin myöhemminkin päästä tekemään erityisesti kuosisuunnittelun osalta.

LÄHTEET

Baric, Maija 2001. Lumous, oivallus ja hiljainen haltioituminen nukketeatte-
rissa. Toim. Karppinen, Seija & Puurula, Arja & Ruokonen, Inkeri. Taiteen ja
leikin lumous. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab. 157-169.

Hakkola, Kirsti & Virsu, Marjut 2000. Entäs jos...Laulava puu ja muita tarinoita
teematyöskentelystä. Tampere: Tammi.

Hatva, Anja 1993. Kuvittaminen. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Heinimaa, Elise 2001. Kuvakirjat lapsen ja aikuisen maailmassa. Toim. Suoja-
la, Marja & Karjalainen, Maija. Avaa lastenkirja. Johdatus lastenkirjallisuuden
lajeihin ja käyttöön. Hämeenlinna: Karisto Oy. 142-163.

Huovinen, Aira 2003. Yksi kuva, tuhat sanaa. Toim. Ylimartimo, Sisko &
Brusila, Riitta: Kuvittaen. Käyttökuvan muotoja, merkityksiä ja mahdollisuuksia.
Rovaniemi: Lapin yliopisto. 19-29.

Kallio, Ilkka 2015. Puuseppä.

Keravan kaupunki 2015a. Kirjasto. < [http://www.kerava.fi/palvelut/kirjas-
tokulttuuri-ja-museot/kirjasto/yleist%C3%A4-kirjastosta](http://www.kerava.fi/palvelut/kirjasto-kulttuuri-ja-museot/kirjasto/yleist%C3%A4-kirjastosta)> (Luettu 7.4.2015)

Keravan kaupunki 2015b. Kirjasto. <<http://www.kerava.fi/ajankohtaista/tapahtumat>> (Luettu 7.4.2015)

Taidepäiväkoti Konsti 2015a. Konsti-info. <[http://www.taidepaivakotikonsti.fi/
konsti-info/](http://www.taidepaivakotikonsti.fi/konsti-info/)> (Luettu 9.4.2015)

Taidepäiväkoti Konsti 2015b. <[http://www.taidepaivakotikonsti.fi/tiedostot/
Konstin_VASU.pdf](http://www.taidepaivakotikonsti.fi/tiedostot/Konstin_VASU.pdf)> (Luettu 9.4.2015)

Mattelmäki, Tuuli 2006. Muotoiluluotaimet. Tampere: Teknologainfo Teknova
Oy.

Miettinen, Maria 2012. Muutakin kuin lastenteatteria. Seinäjoen Ammat-
tikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

RT 08-11098 2012. Sisusteiden paloturvallisuus. Julkiset tilat. Rakennustieto.

Salo, Merja 2015. Keravan kaupunginkirjaston lasten- ja nuortenosaston
vastaava.

Sanders, Elizabeth B.-N. 2013. Perspectives on Design in Participation.
<<http://www.maketools.com/articles-papers/Sanders2013Perspectives.pdf>>
(Luettu 6.4.2015)

Sipe, Lawrence 2001. Using Picturebooks to Teach Art History. Studies in Art
Education. National Art Education Association. 197-213. Saatavilla < www.jstor.org/stable/1321037> (Luettu 6.4.2015)

LITE 1: Lasten maalaamia satuhahmoja.
Taidepäiväkoti Konsti. Jekut-ryhmän 3-5 vuotiaat lapset.

Martta

Laura

LITE 2: Lasten maalaamia satuhahmoja.
Taidepäiväkoti Konsti. Jekut-ryhmän 3-5 vuotiaat lapset.

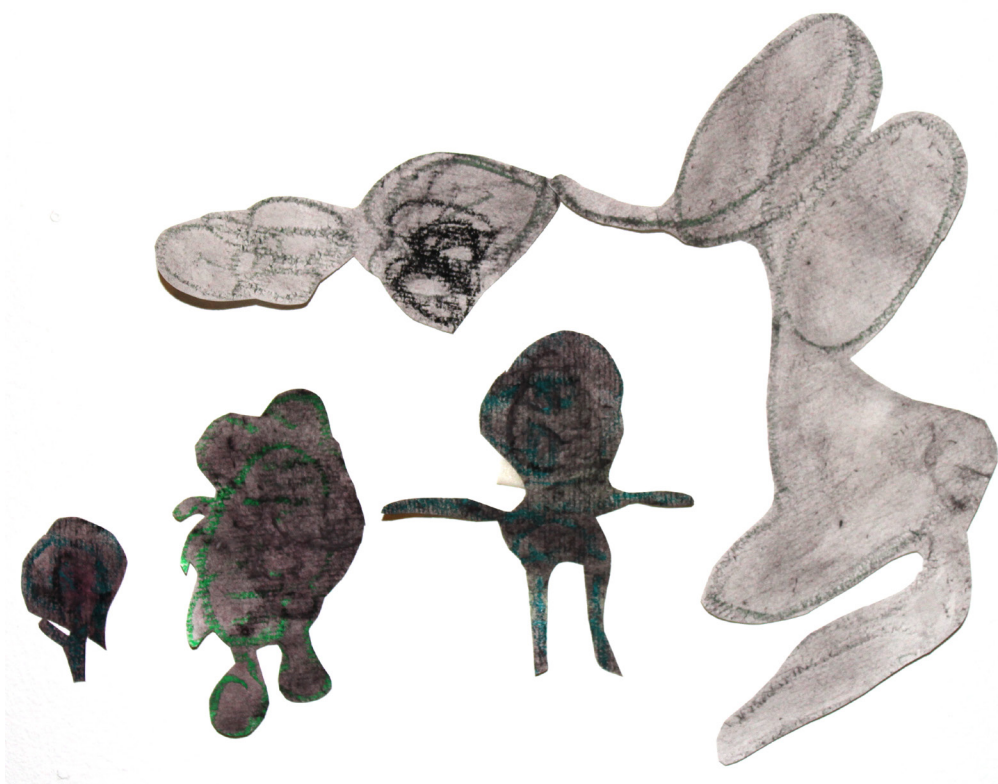
Beata

Sara

LITE 3: Lasten maalaamia satuhahmoja.
Taidepäiväkoti Konsti. Jekut-ryhmän 3-5 vuotiaat lapset.

Anton

Arthur

LITE 4: Lasten maalaamia satuhahmoja.
Taidepäiväkoti Konsti. Jekut-ryhmän 3-5 vuotiaat lapset.

Emilia

Topias

LITE 5: Lasten maalaamia satuhahmoja.
Taidepäiväkoti Konsti. Jekut-ryhmän 3-5 vuotiaat lapset.

Verna

Ellen